

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 259g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 2, 5 și 12
din Codul de procedură civilă

*(dreptul la repararea prejudiciului provocat prin acțiunile ilicite
ale organelor de urmărire penală)*

CHIȘINĂU

11 iunie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea nei Valeria Bejenari, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 16 decembrie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 11 iunie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 2, 5 și 12 din Codul de procedură civilă, ridicată de dna Ala Gherman și de dl Pavel Gherman, în dosarul nr. 2-5828/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Maria Muruianu, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 25 aprilie 2024, dl Ion Gherman, dl Pavel Gherman, dna Ala Gherman și SRL „Gordincom” au chemat în judecată Ministerul Justiției, având ca intervenient accesoriu Procuratura Generală, pentru repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii, precum și pentru compensarea cheltuielilor de judecată.

4. La 4 noiembrie 2024, reclamantii și-au concretizat acțiunea și au solicitat inclusiv aplicarea directă a Convenției Europene a Drepturilor Omului, mai exact a articolului 3 din Protocolul nr. 7 și a articolului 1 din Protocolul nr. 1, în coroborare cu articolele 6 și 13 din Convenție.

5. În procesul de examinare a cauzei civile, dna Ala Gherman și dl Pavel Gherman au ridicat excepția de neconstituționalitate a articolelor 2, 5 și 12 din Codul de procedură civilă.

6. Printr-o încheiere din 2 decembrie 2025, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nicio lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...].”

Articolul 53 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

„(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 2

Legislația procedurală civilă

„(1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.

(2) În caz de coliziune între normele prezentului cod și prevederile Constituției Republicii Moldova, se aplică prevederile Constituției, iar în caz de discordanță între normele prezentului cod și cele ale unei alte legi organice, se aplică reglementările legii adoptate ulterior.

(3) Dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte norme decât cele prevăzute de legislația procedurală civilă a Republicii Moldova, se aplică normele tratatului internațional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naționale.

(4) Legislația procedurală civilă stabilește modalitatea de judecare a cauzelor în acțiuni civile ce rezultă din raporturi juridice civile, familiale, de muncă, locative, funciare, ecologice și din alte raporturi juridice, a cauzelor cu procedură specială și cu procedură în ordonanță (simplificată), precum și a celor care apar în legătură cu executarea actelor instanței judecătorești și actelor altor autorități.”

Articolul 5

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

(2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

(3) Renunțarea uneia dintre părți la dreptul de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere, în condițiile legii, a unei convenții arbitrale.”

Articolul 12

Soluționarea cauzelor civile în temeiul legislației Republicii Moldova

„(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.

(2) Dacă, la judecarea cauzei civile, se constată că o lege sau un alt act normativ nu corespunde unei legi sau unui alt act normativ cu o putere juridică superioară, instanța aplică normele legii sau ale altui act normativ care are putere juridică superioară.

(3) În cazul inexistenței normei de drept care să reglementeze raportul litigios, instanța judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme, se conduce de principiile de drept și de sensul legislației în vigoare (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normei de drept care derogă de la dispozițiile generale, restrânge drepturi sau stabilește sancțiuni suplimentare.

(4) Dacă în tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sunt stabilite alte reglementări decât cele prevăzute de legislația internă, instanța, la judecarea cauzei, aplică reglementările tratatului internațional.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

9. Autorii excepției menționează că normele contestate nu respectă exigențele articolelor 16, 20 și 26 din Constituție, deoarece aplicarea lor de către instanța de judecată situează reclamantii într-o poziție de inferioritate în raport cu statul, fapt care încalcă egalitatea armelor și dreptul la un proces echitabil. Mai mult, autorii susțin că prevederile criticate limitează posibilitatea instanței de judecată de a aplica în mod direct Constituția și Convenția Europeană a Drepturilor Omului la soluționarea cauzei civile pendinte, fapt care afectează accesul liber la justiție.

10. Totodată, autorii afirmă că interpretarea restrictivă a prevederilor contestate limitează posibilitatea reclamantilor de a obține repararea integrală a prejudiciului cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată, fapt care aduce atingere dreptului de proprietate garantat de articolele 46 și 127 din Constituție.

11. De asemenea, autorii susțin că interpretarea rigidă a dispozițiilor contestate și raportarea exclusivă la prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești ar afecta dreptul reclamantilor de a obține o reparație efectivă pentru erorile comise de procuratură în procesul penal.

12. În acest sens, autorii menționează că prevederile criticate aduc atingere principiilor securității juridice și previzibilității aplicării legii procedurale civile.

13. În opinia autorilor sesizării, normele contestate contravin articolelor 1, 4, 7, 8, 16, 20, 23, 26, 46, 53, 54, 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

16. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dna Ala Gherman și dl Pavel Gherman, părți în dosarul nr. 2-5828/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru. Astfel, Curtea constată că excepția este formulată de către subiectul abilitat cu acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectele excepției de neconstituționalitate sunt articolele 2, 5 și 12 din Codul de procedură civilă. Curtea notează că prevederile contestate nu au constituit anterior obiecte ale controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor avansate de autori.

18. O condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate este și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este aplicabilitatea unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorilor sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

21. Autorii excepției susțin că normele contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 7 (*supremația Constituției*), 8 (*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*), 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 53 (*dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

22. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3), 4, 7 și 8 din Constituție, Curtea a subliniat în jurisprudența sa că aceste articole au un caracter general, constituie un imperativ care stă la baza oricăror reglementări, nu pot reprezenta un reper individual și separat și pot fi invocate, de regulă, dacă se constată aplicabilitatea acestora împreună cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea DCC nr. 17 din 21 martie 2024).

23. În jurisprudența sa, Curtea a notat că articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție, Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 7 din 10 iunie 2025, § 68).

24. Curtea observă că, deși autorii excepției susțin incidența articolului 26 din Constituție, aceștia nu argumentează caracterul contradictoriu al

dispozițiilor contestate cu norma constituțională invocată. Simpla trimitere la Constituție nu poate fi considerată o critică de neconstituționalitate. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate și ar efectua un control din oficiu. Sesizarea trebuie să fie motivată, să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își bazează cerințele, să prezinte normele legale și argumentele care justifică faptul că prevederea contestată contravine Constituției, precum și legătura causală directă între norma contestată și argumentele invocate (a se vedea DCC nr. 51 din 2 mai 2023, § 15; DCC nr. 137 din 24 octombrie 2024, § 22).

25. Ca să justifice incidența articolului 20 din Constituție, autorii excepției menționează că normele contestate limitează posibilitatea instanței de judecată de a aplica în mod direct Constituția și Convenția Europeană a Drepturilor Omului la soluționarea cauzei civile pendinte.

26. Curtea notează că articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, este corespondentul articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Dreptul de acces liber la justiție trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2019, § 41; HCC nr. 20 din 26 septembrie 2024, § 67).

27. Curtea constată că normele criticate nu conțin prevederi care ar limita accesul liber la justiție, ci reglementează izvoarele și ierarhia legislației procedurale civile (articolul 2 din Cod), garanția protecției judiciare (articolul 5 din Cod), precum și mecanismul de soluționare a cauzelor civile prin aplicarea: (i) izvoarelor de drept naționale și internaționale; (ii) a actului normativ cu o putere juridică superioară; (iii) a analogiei legii sau a analogiei dreptului; (iv) a reglementărilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, în cazul în care acestea stabilesc alte reglementări decât cele prevăzute de legislația internă (articolul 12 din Cod). Prin urmare, articolul 20 din Constituție nu este incident.

28. Referitor la incidența articolelor 46, 53 și 127 din Constituție, autorii sesizării consideră că o eventuală interpretare restrictivă a prevederilor contestate ar limita posibilitatea reclamantilor de a obține repararea integrală a prejudiciului cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată.

29. Curtea observă că autorii excepției nu au formulat o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci abordează un posibil mod de interpretare a normelor contestate de către instanța competentă. Astfel, Curtea reiterează că aspectele care țin de interpretarea și de aplicarea legii nu intră în competența Curții Constituționale, ci în competența instanțelor de judecată, care sunt chemate să înlăture îndoielile cu privire la sensul și sfera de aplicare a normelor juridice (a se vedea DCC nr. 89 din 25 iulie 2023, § 25; DCC nr. 32 din 18 aprilie 2024, § 24). De altfel, și Curtea Europeană a subliniat că rolul instanțelor naționale este tocmai cel de a clarifica, prin jurisprudență,

eventualele ambiguități ale legii și de a stabili o interpretare coerentă a normelor (*Rohlena v. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, §§ 50-51).

30. Din acest motiv, Curtea este scutită să mai examineze incidența articolelor 46, 53 și 127 din Constituție în raport cu criticile formulate, acest capăt de sesizare urmând a fi respins ca inadmisibil (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 128 din 29 octombrie 2020, § 28).

31. Pentru că nu s-a demonstrat incidența unui drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 16, 23 și 54 din Constituție nu se fac incidente.

32. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. d) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 2, 5 și 12 din Codul de procedură civilă, ridicată de dna Ala Gherman și de dl Pavel Gherman, în dosarul nr. 2-5828/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 11 iunie 2026

DCC nr. 109

Dosarul nr. 259g/2025